

Pedagojik İlkeler Kapsamında

ÇOCUKLARLA İLETİŞİM

İçindekiler

- **Pedagojik İletişimin Önemi**
- **Gelişim Kuramlarının İletişimdeki Rolü**
- **Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı**
- **Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramı**
- **Okul Öncesi Dönemde Psikososyal Özellikler**
- **Okul Öncesi Dönemde Bilişsel Özellikler**
- **Okul Öncesi Dönemde İletişim İlkeleri**
- **İlkokul Döneminde Psikososyal Özellikler**
- **İlkokul Döneminde Bilişsel Özellikler**
- **İlkokul Döneminde İletişim İlkeleri**
- **Ergenlik Döneminde Psikososyal Özellikler**
- **Ergenlik Döneminde Bilişsel Özellikler**
- **Ergenlik Döneminde İletişim İlkeleri**
- **Çocuklarla İletişimde Dinleme Becerisi**
- **Çocuklarla İletişimde Empati Kurma**
- **Çocuklarla İletişimde Açık ve Net Dil**
- **Çocuğun Duygularını Kabul Etme**
- **Çocuğun Mahremiyetine Saygı Gösterme**
- **Çocuğun İfade Özgürlüğünü Destekleme**
- **Çocuğun Benlik Bütünlüğünü Korumak**
- **Travmatik Durumlarda Çocukla İletişim**
- **Otorite Kullanımında Pedagojik Yaklaşım**
- **Çocuğun Güvenini Kazanmak**
- **Çocuğa Model Olmak**

Bölüm 1: Kuramsal Çerçeve

1. Çocuklarla İletişim Pedagojik İlkelerle Dayanmalıdır

Çocuklarla kurulan iletişim sıradan bir konuşma değildir; onların gelişimsel özelliklerine uygun, güven verici ve benlik bütünlüğünü gözeten bir süreçtir. Yetişkinlerin kullandığı her kelime, çocuğun iç dünyasında iz bırakır. Yanlış bir üslup, çocukta korku ve kaygı yaratabilirken, doğru bir yaklaşım güven duygusunu pekiştirir. Bu nedenle pedagojik ilkeler, çocuklarla temas eden herkes için yol göstericidir.

Bölüm 1: Kuramsal Çerçeve

2. Gelişim Kuramları Çocuğun Dünyasını Anlamada Rehberdir

Çocuğun davranışlarını ve tepkilerini doğru anlamak için gelişim kuramlarını bilmek gerekir.

Erikson, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını açıklarken, Piaget zihinsel kapasitesini ve düşünme biçimini gösterir. Bu iki kuram, iletişim dilini nasıl ayarlamamız gerektiğini ortaya koyar.

Çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmayan iletişim, pedagojik açıdan zararlı sonuçlar doğurur.

Bölüm 1: Kuramsal Çerçeve

3.Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramı Çocuğun Düşünme Yapısını Gösterir

Piaget çocukların bilişsel gelişimini evrelere ayırmıştır. Okul öncesi çocuk işlem öncesi evrededir, sezgisel ve somut düşünür. İlkokul çağında çocuk somut işlemler evresine girer, mantıksal çıkarımlar yapar ama soyut kavramlarda zorlanır. Ergenlikte ise soyut işlemler evresiyle birlikte gençler ihtimalleri tartışabilir, soyut kavramları anlayabilir hale gelir. İletişim dili buna göre ayarlanmalıdır.

Bölüm 2: Okul Öncesi Dönem (3–6 Yaş)

4. Okul Öncesi Çocuklar Girişim ve Güven İhtiyacı İçindedir

Bu yaş grubundaki çocuklar çevrelerini keşfetmek, yeni şeyler denemek ister. Desteklendiğinde girişim duygusu gelişir, sürekli engellendiğinde suçluluk duygusu oluşur. Çocuğun girişimlerini desteklemek, özgüvenini artırır. Komiserlerin bu dönemdeki çocuklara güven verici ve sabırlı yaklaşması gerekir.

Bölüm 2: Okul Öncesi Dönem (3–6 Yaş)

5.Okul Öncesi Çocuklar Somut ve Sezgisel Düşünür

Piaget'ye göre bu dönemde çocuklar soyut kavramları anlayamazlar. Onlar için oyun, resim ve somut nesneler iletişimin temel araçlarıdır. Uzun soyut açıklamalar kafa karıştırıcıdır. Bu nedenle basit, kısa ve somut cümlelerle iletişim kurulmalıdır.

Bölüm 2: Okul Öncesi Dönem (3–6 Yaş)

6.Okul Öncesi Dönemde Pedagojik İletişim İlkeleri Uygulanmalıdır

Çocuğun duygularına saygı gösterilmeli, oyun yoluyla kendini ifade etmesine fırsat tanınmalıdır. Onu suçlayıcı veya küçümseyici sözlerden kaçınılmalıdır. Basit görevler vermek, çocuğun kendini değerli hissetmesini sağlar. Bu yaklaşım, benlik bütünlüğünü korur ve güven ilişkisini güçlendirir.

Bölüm 3: İlkokul Dönemi (7–11 Yaş)

7. İlkokul Çocukları Başarı Üzerinden Kendini Tanımlar

Bu dönemde çocuk için en önemli şey başarıdır. Çabaları görülmezse aşağılık duygusu gelişebilir. Küçük başarıların bile fark edilmesi özgüveni artırır. Çocuğun hataları yapıcı şekilde ele alınmalı, kesinlikle küçümsenmemelidir.

Bölüm 3: İlkokul Dönemi (7–11 Yaş)

8. İlkokul Çocukları Mantıksal ama Hâlâ Somut Düşünür

Bu yaş grubundaki çocuklar mantıksal çıkarımlar yapabilir ama soyut düşünmede zorlanırlar. Kurallar ve neden-sonuç ilişkileri onlar için daha anlaşılırdır. “Eğer sessiz kalırsak arkadaşımızı daha iyi dinleyebiliriz” gibi cümleler etkilidir. Somut açıklamalar çocuğun güvenini artırır.

Bölüm 3: İlkokul Dönemi (7–11 Yaş)

9. İlkokul Döneminde Pedagojik İletişim İlkeleri Gözetilmelidir

Çocuklara açık, net ve adil mesajlar verilmelidir. Grup içindeki işbirliği ve paylaşım desteklenmelidir. Sert ve küçümseyici sözlerden uzak durulmalıdır. İletişimde sabır, güven ve destekleyici yaklaşım esastır

Bölüm 4: Ergenlik Dönemi (12–18 Yaş)

10. Ergenler Kimlik Arayışı İçindedir

Ergenler “Ben kimim?” sorusuna yanıt ararlar. Bu süreçte anlaşılmaya ve değer görmeye ihtiyaç duyarlar. Onları küçümsemek ya da baskılamak, kimlik karmaşasını artırır. Saygı ve ilgi gösterilen ergen, iletişimde daha açık olur.

Bölüm 4: Ergenlik Dönemi (12–18 Yaş)

11. Ergenler Soyut Düşünme Kapasitesine Ulaşır

Ergenlikte soyut düşünme gelişir, gençler ihtimaller üzerine konuşabilir. Adalet, hak, özgürlük gibi konulara duyarlıdırlar. Onlarla yapılacak konuşmalar fikir alışverişine açık olmalıdır. Bu yaklaşım, hem saygıyı hem de güveni güçlendirir.

Bölüm 4: Ergenlik Dönemi (12–18 Yaş)

12. Ergenlerle İletişimde Saygı ve Katılım Esas Olmalıdır

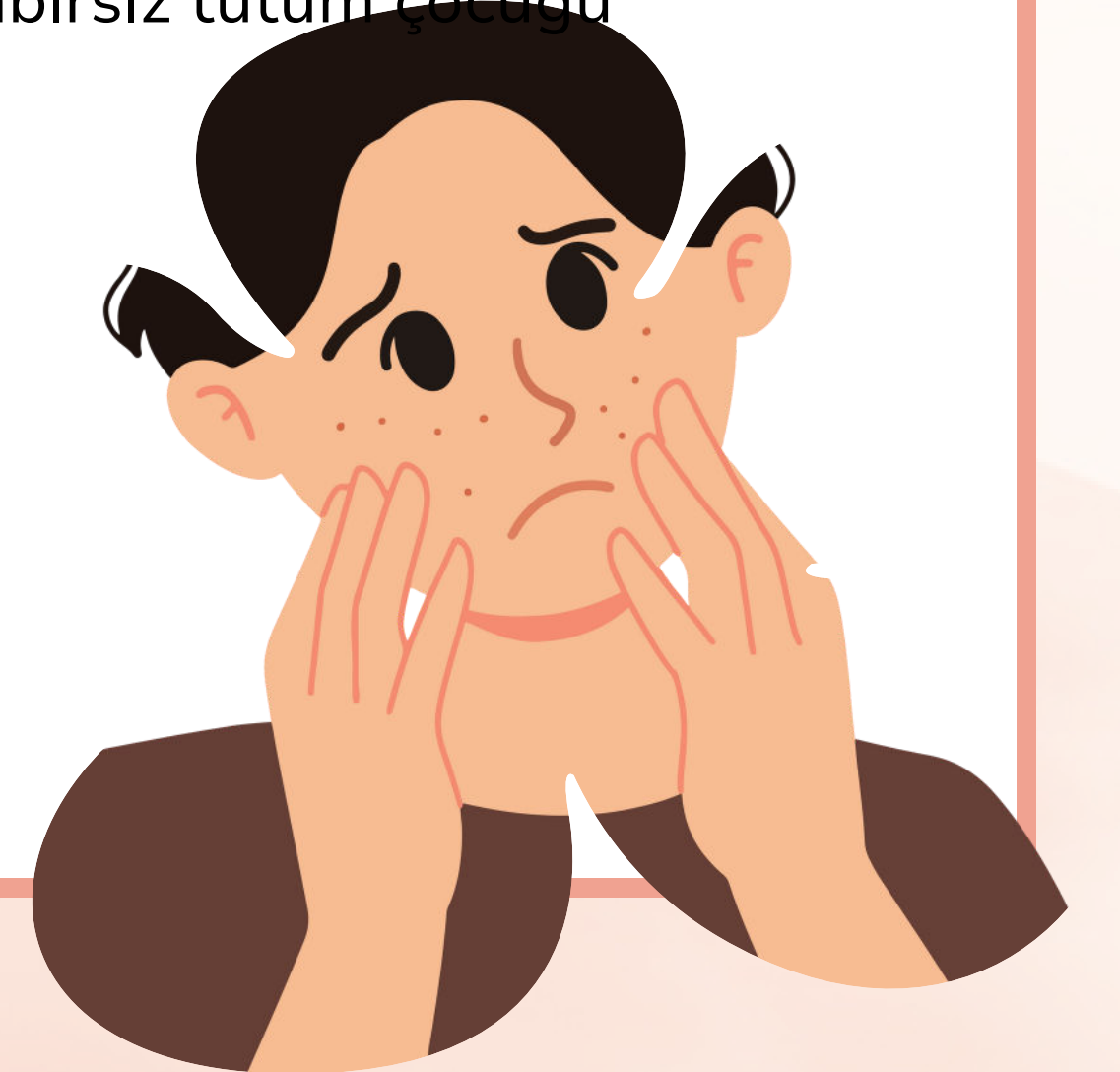
Ergen, görüşünün önemsendiğini bilmek ister. Sert emirler yerine rehberlik edici bir dil kullanılmalıdır. Onu tartışmalara katmak, benlik duygusunu güçlendirir. Pedagojik iletişimde ergenin fikirleri dikkate alınmalıdır.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

13. Dinleme Becerisi Çocuğun Güvenini Artırır

Çocuğun sözünü kesmeden dinlemek, göz teması kurmak güven ortamı oluşturur. Dinlenildiğini hisseden çocuk, olayı daha doğru aktarır. Aceleci ya da sabırsız tutum çocuğu içine kapatır. Etkili iletişim, aktif dinlemeyle başlar.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

14. Empati Çocuğun Kendini Anlaşmış Hissetmesini Sağlar

Empati, çocuğun gözünden bakmak demektir. “Bu durumda korkmuş olabilirsin” gibi ifadeler güven verir. Empati sayesinde çocuk anlaşılmaya değer görüldüğünü hisseder. Bu da iletişimin kalitesini yükseltir.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

15. Açık ve Net Dil Çocuğun Kaygısını Azaltır

Çocuklara belirsiz, soyut ifadelerle değil açık ve net cümlelerle yaklaşılmalıdır. Bu, onların olayı daha kolay anlamasını sağlar. Net dil kullanmak yanlış anlamaları önler. Kaygısı azalan çocuk kendini daha rahat ifade eder.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

16. Çocuğun Duyguları Kabul Edilmelidir

Çocuğun duygularını küçümsemek veya yok saymak pedagojik açıdan yanlıştır. Onun korkusu, öfkesi ya da üzüntüsü önemsenmelidir. Kabul gören çocuk kendini değerli hisseder. Bu, benlik bütünlüğünün korunmasına katkı sağlar.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

17. Çocuğun Mahremiyetine Saygı Göstermek Esastır

Çocuğun özel alanına saygı duyulmalıdır. Onu başkalarının yanında sorgulamak güvenini zedeler. Mahremiyetin korunması çocuğun onurunu da korur. Bu ilke her koşulda geçerlidir.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

18. Çocuğun İfade Özgürlüğü Desteklenmelidir

Çocuk düşüncelerini rahatça dile getirebilmelidir. Onun görüşlerini önemsemek özgüvenini artırır. İfade özgürlüğü kısıtlandığında çocuk iletişimden kaçınır. Bu özgürlük pedagojik iletişimin temel ilkelerindendir.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

19. Çocuğun Benlik Bütünlüğü Korunmalıdır

Çocuk değerli bir birey olduğunu hissetmelidir. Küçümseme, tehdit ya da alay benlik bütünlüğünü zedeler. Pedagojik iletişim, saygı ve güven üzerine kurulmalıdır. Çocuğun kimliğine zarar vermemek esastır.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

20. Travmatik Durumlarda Sakin ve Güven Verici Yaklaşılmalıdır

Travma yaşayan çocuk yoğun kaygı hissedebilir. Onu zorlayıcı sorularla sıkıştırmak yanlış olur. Önce sakin ve güven verici bir yaklaşım sergilenmelidir. Çocuğun hazır oldukça kendini ifade etmesine izin verilmelidir.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

21. Otorite Rehberlik Amaçlı Kullanılmalıdır

Çocuklarla iletişimde otorite baskı değil rehberlik için kullanılmalıdır. Açıklayıcı ve destekleyici bir dil tercih edilmelidir. Katı emirler güveni zedeler. Adil ve anlayışlı otorite çocuğun işbirliğini artırır.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

22. Çocuğun Güveni Kazanılmadan İletişim Başarılı Olamaz

Çocuk kendini güvende hissetmediğinde doğruyu söylemekten kaçınır. Güven kazanmak için dürüst, samimi ve açık bir yaklaşım gerekir. Çocuğun sözüne değer vermek güveni artırır. Güven olmadan iletişim sağlıklı yürütülemez.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

23. Çocuğa Model Olmak İletişimi Kolaylaştırır

Çocuklar büyüklerin yaptıklarını örnek alır. Sakin, saygılı ve dürüst davranışlar güçlü bir model oluşturur. Model olan yetişkin iletişimi kolaylaştırır. Çocuk, güvenilir kişiyi rol model olarak benimser.

Bölüm 5: İletişim Becerileri ve Pedagojik İlkeler

24. Pedagojik İletişim Çocuğun Geleceğine Katkı Sağlar

Çocukla kurulan iletişim yalnızca o anı değil, geleceğini de etkiler. Doğru iletişim çocuğun özgüvenini, benlik algısını ve sosyal uyumunu güçlendirir. Çocuğun değerli hissetmesi onun sağlıklı bir birey olmasına katkı sağlar. Pedagojik iletişim bu nedenle bir zorunluluktur.

UNUTMAYIN!

"Çocuklara gösterdiğimiz saygı, geleceğe bıraktığımız en değerli mirastır."

Bu söz, pedagojik iletişimin özünü özetler. Çocuklarla kurulan her sağlıklı iletişim, onların benlik gelişimini korumakla kalmaz, aynı zamanda topluma güvenli ve güçlü bireyler kazandırır.

Kaynakça

- Erikson, E. H. (1963). Childhood and Society. New York: Norton.
- Erikson, E. H. (1982). The Life Cycle Completed. New York: Norton.
- Piaget, J. (1952). The Origins of Intelligence in Children. New York: International Universities Press.
- Piaget, J. (1972). Psychology and Pedagogy. New York: Viking Press.
- Senemoğlu, N. (2018). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya. Ankara: Pegem Akademi.
- Yavuzer, H. (2019). Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Oğuzkan, F. & Oral, G. (2015). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Pegem Akademi.
- Köknel, Ö. (2017). Kimliğini Arayan Genç. İstanbul: Altın Kitaplar.

TEŞEKKÜRLER

Eylül, 2025